

VLAAMSCHE BROEDERBOND, Brugse letterkundige vereniging, onder impuls van **Emiel Moyson** en onder het eerste voorzitterschap van **Frederik van den Berghe** op 2 maart 1862 opgericht om buiten alle partijpolitiek op te komen voor de Vlaamse taalrechten en de materiële belangen van het Vlaamse volk.

De oprichting van de Vlaamsche Broederbond betekende de start van de V.B. in Brugge. Na de verkiezingen van 1863 ontstond er verdeeldheid en scheidde een groep vooruitstrevende leden onder leiding van **Frans van Mullem** zich af. Zij waren vooral werklieder en richtten in 1864 **De Klauwaarts** op. De leden van de Vlaamsche Broederbond waren voortaan vooral uit de burgerij afkomstig. Om haar doel te bereiken bewandelde de vereniging verschillende paden: uitgeven van liederen en manifesten, organiseren van concerten, literaire wedstrijden, feesten, petitie's, betogingen en volksvergaderingen en deelname aan landdagen en Vlaamse manifestaties. In 1867 werd het provinciebestuur gevraagd om voortaan de lastenschriften ook in het Nederlands op te stellen. Er werden meetings belegd over de zaken – **Jacob Karsman** en – **Jozef Schoep** en over het in 1876 door **Jan J. de Laet** neergelegde wetsvoorstel op het taalgebruik in bestuurszaken. De Vlaamsche Broederbond was ook betrokken bij de oprichting te Brugge van het standbeeld van **Jan Breidel** en **Pieter de Coninck**.

Op de algemene vergaderingen werden door Vlaamse voormannen (Michiel van der Voort, De Laet, Julius Vuylsteke, Frans Reinhard en anderen) voordrachten gehouden over het verleden en de toekomst van de Vlaamse strijd. Aan de Vlaamse Broederbond was een bibliotheek, een zang-, sprekers- en toneelafdeling verbonden. De vereniging zette in het begin van haar bestaan ook enkele stappen op het politieke toneel: in 1862 sloot ze zich aan bij het **Vlaamsch Verbond** en bij de verkiezingen werden de kandidaten gesteund die beloofden het programma van het Vlaamsch Verbond te volgen. Vele leden van de vereniging waren trouwens politiek actief. Omstreeks 1877 zette de Vlaamse Broederbond zijn kieswerking stop en voortaan hield de vereniging zich buiten alle politiek. Ze sloot ook niet aan bij de **Westvlaamse Bond voor Taal en Volk**. Op sociaal vlak hield de vereniging zich bezig met het organiseren van liefdadigheidsfeesten. Belangrijke bestuursleden waren onder meer: Pierre Boutens, August du Bois-Pickery, Julius Vanneste en Firmin Blondeel.

Na de Eerste Wereldoorlog werd de weg van het **minimumprogramma** gekozen en sloot de vereniging zich aan bij het **Algemeen Vlaamsch Verbond**. De aandacht spitste zich toe op de vernederlandsing van de Gentse universiteit en de taalwetten. De Brugse parlamentsleden werden aangeschreven met de vraag de **taalwetgeving** te steunen. Verder hield de vereniging zich vooral bezig met de eigen bijeenkomsten en was zij, als voornaamste groep binnen het Verbond der Vlaamse Maatschappijen der stad Brugge, medeorganisator van het plaatselijke 11 juli-feest. Door haar toedoen werd ook dit verbond voor de taalwetten gemobiliseerd. De Vlaamse Broederbond bleef tijdens het interbellum het onpartijdig **flamingantisme** huldigen en volgde net zoals vóór 1914 een gematigde weg. De pogingen om na de Tweede Wereldoorlog de Vlaamse Broederbond nieuw leven in te blazen hadden geen succes.

LITERATUUR: F. Blondeel, *Vlaamse Broederbond. Letterkundige maatschappij Brugge. Beknopt overzicht der handelingen van den kring (1862-1912)*, 1912; – R. van Eenoo, *Een bijdrage tot de geschiedenis der arbeidersbeweging te Brugge* (IUCHG, Verhandelingen IV, 1959); – G. Demarest, *De Vlaamse Beweging te Brugge (1918-1930)*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1975; – L. Schepens, *De provincieraad van West-Vlaanderen 1836-1921. Socio-politieke studie van een instelling en haar leden*, 1976; – R. Verlinde, *De Vlaamse Beweging te Brugge (1928-1930). Sociaal-kulturele en politieke aspecten van de Vlaamse Beweging in het arrondissement Brugge tussen de Bormsverkiezing (december 1928) en het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog (september 1939)*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1984.

FILIP BOUDREZ